

Kokkuvõtte teemal: Mesilaperede hindamise alused

Aeg ja koht: Mesinike koolitajate koolitus 07.-08.01.2012.a, Olustveres

Lektor: Aimar Lauge, lektorileping PR-8-1.2-5

Mesilaperede hindamise alused, mille järgi valitakse mesilasperesid aretustöökis (hindamise skaala 1-5 punkti). Hinne 5 on parim, 1 on halvim.

Hindamise alused kehtivad nii ema-, amm-, lese- kui ka kontrollperedele. Kõigil peredel, kes osalevad aretuses, peavad olema tarukaardid, kuhu märgitakse kogu info perede kohta.

Olulised omadused mida tuleks mesilasperede hindamisel jälgida oleksid:

1. Kalduvus sülemlemisele

5. Ühtegi mesilasemakuppu pole asustatud (asustatud – muna kärjekannus).

4. Mesilasemakupud on asustatud (muna on sees).

Ühtegi vahelesegamist sülemlemise takistamiseks pole ettevõetud. Ei mingit sülemlemist.

3. Mesilasemakupud on asustatud (muna on sees).

On esinenud üks vahelesegamine sülemlemise takistamiseks (emakupud kõrvaldatakse). Sülemlemist ei toimunud.

2. Mesilasemakupud on asustatud /mesilasema vakla on toidetud.

On esinenud üks kuni mitu vahelesegamist sülemlemise takistamiseks. Sülemlemist ei toimunud.

1. Sülemlemine

2. Temperament

5. Ei nõela. Saab käidelda suitsikut kasutamata.

4. Ei nõela suitsiku kasutamisel.

3. Ei kutsu esile rohkem, kui 1 – 3 nõela.

2. Ei kutsu esile rohkem, kui 4 - 10 nõela.

1. Agressiivsed. Nõelavad metsikult.

3. Raamid püsivus

5. Väga rahulikud. Mesilased käivad rahulikult raamil isegi siis, kui neid provotseerida.

Ei lenda raamilt üles ka kergelt ära raputades.

4. Rahulikud. Mesilased on raamidelt veidi rahutud

(ei tõuse lendu, kuid raami kergelt raputades teevad seda siiski).

3. Närvilised.

Mesilased jooksevad raamidelt ja tõusevad lendu ilma, et neid oleks selleks mõjutatud.

2. Rahutud. Mesilased jooksevad raamidelt ära.

Palju mesilasi tõuseb lendu ilma, et neid oleks selleks mõjutatud.

1. Väga rahutud. Palju mesilasi lendab raamidelt (õhk on mesilasi täis).

4. Mee saagikus (meetoodangu kasutegur mesilaspere kohta)

Mee saagikust esitatakse kg –des võrreldes mesila keskmise saagikusega. Näiteks: 70/50 tähendab, et mesilaspere on andnud 70 kg mett ja selle mesila keskmine mee saagikus on 50 kg mett pere kohta.

Mee saagikuse hindamine:

5. Rohkem kui 50 % üle mesila keskmise.
4. 10-50 % üle mesila keskmise.
3. Mesila keskmisest +/- 10 %.
2. 10-50 % alla mesila keskmise.
1. Rohkem kui 50 % alla mesila keskmise.

5. Talvitumine

Hindamine toimub langetise hulga ja mesilaste poolt asustatud kärjetänavate järgi, sügisel 15 september – 15 oktoober ja kevadel kahe nädala jooksul peale puhastuslendu.

5. sureb kuni 200 talvitunud mesilast
4. sureb kuni 10% talvitunud mesilastest
3. sureb kuni 20% talvitunud mesilastest
2. sureb 50 – 60% talvitunud mesilastest
1. sureb üle 60% talvitunud mesilastest või pere hukkub.

Mesilaspere hinded aasta kohta.

1. Kalduvus sülelemisele: Madalaim hinne minimaalselt 4 korra kohta (suve jooksul).

Ainult hinne 5 äratav huvi aretuslooma (mesilase) valimiseks.

2. Temperament: Kõikide hindamiste keskmine - minimaalselt 4 korra kohta.

3. Raamid püsivus: Kõikide hindamiste keskmine - minimaalselt 4 korra kohta.

4. Meesaagikus: Mesilaspere meesaagikuse hinne = aastahinne

Tuleb välja selgitada iga mesilaspere ja kogu mesila meesaagikus koos mesilasperede arvuga selles mesilas.

Arvutatakse välja keskmine meesaagikus ühest ja samast mesilasemast tulnud tütarde (õdede) kohta.

NB: Kombinatsioonaretusega tegelejad kasutavad ainult viimase viie uurimise hindeid.

5. Nosematoosi proovid

5. Ühtegi eost.

4. Väga nõrk infektsioon (0-0,5 miljonit eost mesilase kohta)

3. Nõrk infektsioon (0,5-2 miljonit eost mesilase kohta)

2. Tugev infektsioon (2 - 5 miljonit eost mesilase kohta)

1. Väga tugev infektsioon (rohkem kui 5 miljonit eost mesilase kohta)

Soovitav on võtta igast mesilasperest 60 elavat mesilast. Peale surmamist (hoides üks ööpäev külmikus) saadetakse need laborisse ning tehakse analüüsid .

6. Väljapuhastamistest (kui hästi puhastavad mesilased kärjekannusid).

Värselt kaanetatud haudmega (mitte vanem kuni silmad on veel roosad) kärg hoitakse külmikus üks ööpäev, seejärel asetatakse see tagasi mesilasperesse. 24 tunni möödudes tehakse esimene vaatlus - hindamine. 48 tunni möödudes teine hindamine.

Väljapuhastamistööd hinnatakse allpool toodud hindamiskaala alusel.

5. Puhastab kõik välja. Kõik kärjekannud on puhtad.
4. Puhastab enam-vähem kõik välja. Rohkem kui 80 kärjekannu 100-st on puhastatud.
3. Puhastab osaliselt välja. 20 kuni 80 kärjekannu 100-st on puhastatud.
2. Ei puhasta peaaegu üldse välja. Vähem kui 20 kärjekannu 100-st on puhastatud.
1. Ei puhasta üldse välja.

Lubihaudme olemasolu hindamine kaanetatud lesehaudmes:

Hinnatakse lubihaudme olemasolu ühel lesehaudme kärjetükil. Kui hindamisel on üks osa haudmest väljapuhastatud, kirjeldatakse resultaati väljapuhastatud haudme hulgaga % -des.

Kui lubihauet ei ole mesilaste poolt nähtavalt puudutatud ega väljapuhastatud, siis märgistatakse seda kui: 0 % väljapuhastatud hauet.

Taru Nr:		Taru asukoht:					Toodangu aasta:					
Kuupäev	Mesilas- ema andmed	Lese andmed	Haudme hulk raamide arv	Kärjed sisse / välja + / -	Kärgede arv pesas raami/ korpust	Hindamine					Sööda varu sisse/ välja + / -	Raami tüüp:
						Tempe- rament (1-5)	Rahuli- kus kärjel (1-5)	Sütleml- mis kainus (1-5)	Talvitu- mine (1-5)	Mee toodang kg		Märkused:
Aasta hind:												
						Nosematoosi proovi hinne: _____			Hügieenitesti hinne (1-5) _____ %: _____			
						Nosematoosi proovi kuup: _____			Hügieenitesti kuup: _____ kestvus: _____			